

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นสตรีวัยทอง ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบริการปฐมภูมิเครือข่ายของโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ทั้งหมด 8 แห่ง ลักษณะประชากร ได้แก่ อายุระหว่าง 40-59 ปี, ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน, ไม่มีประวัติการทำผ่าตัดมดลูกและรังไข่ทั้งสองข้าง, ไม่มีการตั้งครรภ์ในขณะเก็บข้อมูล, อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างน้อย 6 เดือน, ไม่จำกัดฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาและอาชีพ และสามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยเข้าใจ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้จำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามรู้เรื่องวัยทองและการหมดประจำเดือน แบบวัดเจตคติของสตรีวัยทอง และแบบวัดการปฏิบัติตนของสตรีวัยทอง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านสถิติศาสตร์-นรีเวชกรรม ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ท่าน ตัดสินจากความเห็นชอบที่ตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 การทดสอบหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปลองใช้ (Try Out) กับสตรีวัยทองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยงด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองเท่ากับ .7533, .6839 และ .8169 ตามลำดับ ระยะเวลาของการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 6 สัปดาห์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

สตรีวัยทองกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 47- 53 ปีจำนวนมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 46.7 โดยมีอายุเฉลี่ย 48.62 ปี (S.D. = 5.292) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 76.7 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 70.6 สัมพันธ์ภาพในครอบครัว อยู่กันเฝ้าอาหารต่อกัน ร้อยละ 93.9 มีอาชีพเกษตรกรร้อยละ 52.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาทคิดเป็น ร้อยละ 79.4 และ

มีรายได้เฉลี่ย 4,206.39 บาทต่อเดือน ระยะเวลาของประจำเดือน ร้อยละ 54.4 ไม่มีติดต่อกันนาน 12 เดือน และร้อยละ 71.7 มีอาการเปลี่ยนแปลงหรืออาการหมดประจำเดือนเมื่อเข้าสู่วัยทอง

2. ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน

2.1 ความรู้ของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทนอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 8.15 (S.D. = 2.436)

2.2 เจตคติและการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.74 (S.D. = 0.312) และ 3.50 (S.D. = 0.735) ตามลำดับ

สตรีวัยทองกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้เรื่องวัยทองและการหมดประจำเดือน ในระดับน้อย ซึ่งจากข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกรและ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาทโดยส่วนใหญ่ทำไร่ยาสูบ ซึ่งในช่วงที่เก็บข้อมูลอยู่ระหว่างปลูกต้นกล้ายาสูบ ทำให้ต้องออกไปรดน้ำลูกยาตั้งแต่เวลา 02.00 น. และจะกลับเข้าบ้านไม่เป็นเวลา หลังจากนั้นจะออกไปดูแลต้นกล้าเพื่อปลูกทดแทนพร้อมถอนต้นหญ้าในแปลงไร่ยาสูบในตอนบ่าย เวลาที่จะกลับเข้าบ้านก็จะมีด่ำหลัง 18.00 น.ไปแล้ว ดังนั้นการเก็บข้อมูลจะค่อนข้างลำบากแม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านช่วยประสานให้ และกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามก็ตาม ในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรอาจต้องศึกษาในเรื่องของฤดูกาลที่มีผลต่อการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างด้วย ซึ่งผลจากการวิจัยจะช่วยให้การเข้าไปในชุมชนควรจะต้องเตรียมในเรื่องของความรู้ที่เหมาะสมและเอื้อต่อบุคคลและสภาพแวดล้อม สำหรับเจตคติและการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากสัมพันธภาพในครอบครัวอบอุ่นเอื้ออาทรต่อกันและลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อาศัยอยู่เป็นชนบท ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เจตคติและการปฏิบัติตน พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับเจตคติและการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน ส่วนเจตคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนของสตรีวัยทอง ดังนั้นการให้ความรู้ที่เหมาะสมและเอื้อต่อบุคคลและสภาพแวดล้อม ย่อมจะทำให้เกิดเจตคติที่ดีแล้วยังส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามมา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติและการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน พบว่า ความรู้ มีความสัมพันธ์กับเจตคติและการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p = .000$ และ $.001$) ส่วนเจตคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p = .019$) สอดคล้องกับการศึกษาของจำพืง เมียงชมพบว่าความรู้ เอกลักษณะของงาน

และเจตคติมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และการศึกษาของมณสิชา ฐานะวุฑฒิ พบว่า ความรู้ เจตคติ ต่อการปกป้องสิทธิผู้ป่วยและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาล กับพฤติกรรมการปกป้องสิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และการรับรู้คุณค่าวิชาชีพ พยาบาลกับ เจตคติต่อการปกป้องสิทธิผู้ป่วยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการปกป้องสิทธิ ผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. ปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สัมพันธภาพใน ครอบครัว ระยะของประจำเดือนและอาการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยทอง มีความสัมพันธ์กับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน ได้แก่

4.1 ระดับการศึกษา กับ ความรู้ ของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน มี ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้อง กับ การศึกษาของพุทธชาติ สิ้นธนาภา (2540) พบว่า การศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($p < .01$) การศึกษาของนุโรม เงามาม(2540) กับธนพร ศินีบุตร(2540)พบว่า ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และการศึกษาของ สุณี เวชประสิทธิ์ (2540) พบว่าระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

4.2 รายได้ กับ การปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทนมี ความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้อง กับ การศึกษาของพุทธชาติ สิ้นธนาภา(2540), ธนพร ศินีบุตร.(2540). และการศึกษาของนุโรม เงามาม (2540) พบว่า รายได้ ของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

4.3 อาการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยทองกับความรู้ของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับฮอร์โมน ทดแทนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ .05 สอดคล้องกับ การศึกษาของพุทธชาติ สิ้นธ นภา(2540) ,สุณี เวชประสิทธิ์ (2540),ธนพร ศินีบุตร (2540) และ การศึกษาของนุโรม เงามาม (2540) พบว่า ระดับความรุนแรงของอาการที่เกิดขึ้นในวัยหมดประจำเดือนที่แตกต่างกันมีคุณภาพ ชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ของสตรีวัยทอง ที่ไม่ได้รับฮอร์โมนทดแทน แต่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตน ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริงใน ปัจจุบันพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงและมีความรู้ ส่วนใหญ่จะรู้วิธีการดูแลสุขภาพตนเองแต่ขาด โอกาสในการปฏิบัติตน ดังนั้นบางหน่วยงานมีการริเริ่มรณรงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพ เช่น การยืด

เหยียดกล้ามเนื้อก่อนการทำงานในเวลาเช้า เป็นต้น รวมทั้งอาการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยทองก็ทำให้สตรีวัยทองต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนจากเดิมเพื่อช่วยบรรเทาอาการของตนซึ่งล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับความรู้ทั้งสิ้น ในส่วนของรายได้ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนนั้นจะเป็นสิ่งที่พึงตระหนักก่อนการให้ความรู้เพราะรายได้จะเป็นสิ่งหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงสภาวะเศรษฐกิจความมั่นคงของฐานะครอบครัว ที่มีผลต่อสภาพจิตใจตลอดจนความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปถึงความคงอยู่และความต่อเนื่องในเรื่องของความรู้และการปฏิบัติตน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนและเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้องควรเลือกจัดบริการการให้ความรู้ และบริการให้คำปรึกษาแก่กลุ่มสตรีวัยทองที่อยู่ในชุมชนให้เหมาะสมกับฤดูกาลที่มีผลต่อการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างเพื่อส่งเสริมสุขภาพสตรีวัยทองเป็นการเตรียมความพร้อมและป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

2. การส่งเสริมสุขภาพสตรีวัยทอง ควรคำนึงถึงระดับการศึกษา อาการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยทองและรายได้ของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทน ในเรื่องของระดับการศึกษาจะต้องเลือกสื่อที่มีเนื้อหาถ่ายทอดความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนอาการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยทองจะเป็นสิ่งที่มีผลในการที่จะสร้างแรงจูงใจให้สตรีวัยทองได้ตระหนักในเรื่องการดูแลส่งเสริมสุขภาพตน และในการเลือกกลุ่มสตรีวัยทองในระยะแรกต้องคำนึงรายได้ของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองและเกิดแบบอย่างที่ดีในการดูแลส่งเสริมสุขภาพสตรีวัยทอง

3. พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนและเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเสริมพลังอำนาจแก่สตรีวัยทองเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือชมรมโดยบูรณาการ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนแก่สตรีวัยทองให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา และอาการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยทอง

ด้านการวิจัย

การวิจัยที่ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปได้แก่ การศึกษาตัวแปรที่จะสามารถร่วมกันทำนุบำรุงการปฏิบัติตนของสตรีวัยทองที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทน